EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

ČETVRTI ODJEL

PRESUDA IOAN POP I DRUGI protiv RUMUNJSKE

(Zahtjev br. 52924/09)

PRESUDA

STRASBOURG

6. prosinca 2016.

PRESUDA JE KONAČNA

6. ožujka 2017.

Ova presuda postala je konačna temeljem članka 44. stavka 2 Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

U predmetu Ioan Pop i drugi protiv Rumunjske,

Europski sud za ljudska prava (četvrti odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

András Sajó, *predsjednik,*
Nona Tsotsoria,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Krzysztof Wojtyczek,
Iulia Motoc,
Gabriele Kucsko-Stadlmayer,
Marko Bošnjak, *suci,*
i Marialena Tsirli, *tajnica Odjela,*

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 8. studenog 2016.

donosi slijedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 2924/09) protiv Rumunjske što su ga tri državljana te države, g. Ioan Pop („prvi podnositelj zahtjeva“, gđa Crina Pop („druga podnositeljica zahtjeva“) i g. Răzvan-Claudiu Pop („treći podnositelj zahtjeva“), podnijeli Sudu 8. rujna 2009. godine na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“).

2. Podnositeljima je dopušteno da se sami brane pred Sudom. Rumunjsku vladu („Vlada“) zastupala je njena zastupnica, gđa C. Brumar, iz Ministarstva vanjskih poslova.

3. Podnositelji zahtjeva prigovaraju vlastima zbog nezakonitog lišenja slobode prvo dvoje podnositelja zahtjeva te nepoduzimanja konkretnih mjera na korist trećeg podnositelja zahtjeva, koji je ostao sam za vrijeme dok je prvo dvoje podnositelja zahtjeva bilo lišeno slobode.

4. Dana 12. ožujka 2013. godine o prigovoru trećeg podnositelja zahtjeva koji se temelji na članku 3. Konvencije, kao i o prigovorima prvo dvoje podnositelja zahtjeva koji se temelje na članku 5. stavku 1. Konvencije obaviještena je Vlada, te je utvrđeno da je ostatak zahtjeva nedopušten.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Troje podnositelja zahtjeva rođeno je 1968., 1972. odnosno 1995. godine te imaju prebivalište u Gherli. Prvo dvoje podnositelja zahtjeva roditelji su trećeg podnositelja zahtjeva.

6. Presudom od 10. studenog 2006. godine prvostupanjski sud u Gherli („prvostupanjski sud“) naložio je iseljenje podnositelja zahtjeva iz njihove kuće, prihvativši tužbeni zahtjev za vraćanje u posjed te kuće, koji je podnijela treća strana. Dana 25. lipnja 2007. godine ovrhovoditelj je naložio podnositeljima zahtjeva da napuste svoj smještaj u roku od pet dana. Dana 27. lipnja zatražio je pomoć policije radi ovrhe navedene presude. Prisilna ovrha bila je zakazana za 4. srpnja 2007.

A. Događaj od 4. srpnja 2007.

7. Dana 4. srpnja 2007. godine u 10 sati ovrhovoditelj je otišao u kuću podnositelja zahtjeva u pratnji tima interventne policije, te je pokušao ovršiti presudu od 10. studenog 2006. godine. Prvi podnositelj zahtjeva usprotivio se iseljenju. U tu je svrhu proveo električnu struju od 12 volta kroz ogradu kuće te se naoružao sjekirom i palicom.

8. U 11 sati policijski službenici zatražili su pomoć poduzeća za električnu energiju kako bi neutralizirali ogradu. Nakon toga u velikom su broju ušli u dvorište kuće, imobilizirali prvog podnositelja zahtjeva na zemlji, stavili mu lisice i odveli ga u policijski automobil. Medicinska sestra dala mu je injekciju sa sredstvom za smirenje. Druga podnositeljica zahtjeva i treći podnositelj zahtjeva, koji je imao dvanaest godina, bili su nazočni tijekom cijele te operacije.

9. Nakon toga policijski službenici odveli su prvog podnositelja zahtjeva i drugu podnositeljicu zahtjeva automobilom do policijske postaje u Gherli, gdje su stigli u 12 sati.

10. U 17:30 tužitelj pri prvostupanjskom sudu u Gherli („tužitelj“) odlučio je pokrenuti kazneni postupak (*începerea urmăririi penale*) protiv prvog podnositelja zahtjeva na temelju tri točke optužbe kako slijedi: nepoštovanje odluka suda, napad na vlast i, na kraju, vrijeđanje morala i narušavanje javnog reda i mira.

11. U 21 sat, na temelju naloga istog tužitelja, podnositelju zahtjeva određen je u pritvor u trajanju od dvadeset četiri sata, od kojeg vremena su oduzeti sati od njegovog dolaska u policijsku postaju. U skladu s relevantnim odredbama zakona o kaznenom postupku („ZKP“) koji je bio na snazi u trenutku događaja, nalog tužitelja temeljio se na predočenim dokazima i indicijama kojima je bila potkrijepljena optužba protiv podnositelja zahtjeva.

12. Za to vrijeme druga podnositeljica zahtjeva ostala je u policijskoj postaji u Gherli, i nije dala iskaz. Kaže da je tamo ostala do 21 sat. Vlada pak tvrdi da je napustila policijsku postaju u 19:30.

13. Treći podnositelj zahtjeva navodi da je ostao sam, bez nadzora odrasle osobe, dok su njegovi roditelji bili u policijskoj postaji. Suprotno tome, Vlada tvrdi da se dotični nalazio pod nadzorom sestara druge podnositeljice zahtjeva.

14. Nakon događaja od 4. srpnja 2007. treći podnositelj zahtjeva bio je u navodno u depresiji. Dvjema zdravstvenim potvrdama od 12. i 29. kolovoza 2008. dječji psihijatar i pedijatar neurolog potvrdili su da su trećem podnositelju zahtjeva dijagnosticirani emocionalni poremećaj i mucanje.

B. Kazneni postupak protiv prvog podnositelja zahtjeva

15. Rješenjem od 5. srpnja 2007. godine prvostupanjski sud odlučio je odrediti pritvor prvom podnositelju zahtjeva u trajanju od sedam dana. To je rješenje doneseno u 11:50 u nazočnosti prvog podnositelja zahtjeva, kojem je pomagao odvjetnik po službenoj dužnosti. Prvi podnositelj zahtjeva pušten je na slobodu 11. srpnja 2007.

16. Dana 6. srpnja 2007. tužitelj je saslušao drugu podnositeljicu zahtjeva u svojstvu „presumirane počiniteljice“ (*făptuitor*). Ona navodi kako se tijekom događaja od 4. srpnja 2007. godine bojala i kako je opetovano zatražila od prvog podnositelja zahtjeva da se prestane protiviti prisilnoj ovrsi.

17. Dana 7. srpnja 2007. godine tužitelj je saslušao više svjedoka, uključujući C.M. i G.S.M., susjede podnositelja zahtjeva, koje su iz svojih kuća gledale odvijanje događaja 4. srpnja 2007. godine. C.M. je posebno navela da je telefonirala jednoj od sestara druge podnositeljice zahtjeva kako bi došla i preuzela brigu o trećem podnositelju zahtjeva. G.S.M. je između ostalog izjavila da je jedan od policijskih službenika, kad ga se pitalo što će biti s trećim podnositeljem zahtjeva, dao uputu da ga se povjeri susjedi. Dodala je kako je na nju ostavilo snažan dojam to što je dijete bilo ostavljeno samo i svjedočilo tom događaju.

18. Tužitelj je optužnicom od 9. srpnja 2007. godine pokrenuo postupak suđenja prvom podnositelju zahtjeva zbog nepoštovanja sudske odluke, napada na vlast te vrijeđanja morala i kršenja javnog reda i mira. Tužitelj je odlučio ne pokrenuti kazneni postupak protiv druge podnositeljice zahtjeva, s obzirom da se njena puka nazočnost na mjestu događaja ne može tumačiti kao protivljenje ovrsi presude od 10. studenog 2006. godine.

19. Prvostupanjski sud zaprimio je predmet te je 21. studenog 2007. godine saslušao prvog podnositelja zahtjeva. On je između ostalog izjavio da je njegov sin ostao sam na ulici nakon što su on i njegova žena bili odvedeni u policijsku postaju i da mu je jedan policijski službenik rekao kako će dijete

odvesti u sirotište (*unul dintre poliţişti a strigat că îl duce pe copil la casa copilului*).

20. Sud je saslušao i više svjedoka. Dana 5. svibnja 2008. uzeo je iskaz M.I. koji je bio nazočan tijekom događaja od 4. srpnja 2007. M.I. je rekao da je nakon odlaska njegovih roditelja treći podnositelj zahtjeva ostao kod jedne susjede ili kod članova obitelji, no nije to mogao precizno reći *(copilul a rămas la o vecină, sau neamuri, nu ştiu dacă sunt neamuri*). Dana 9. travnja 2008. sud je saslušao C.M. i G.S.M. C.M. je potvrdila da je treći podnositelj zahtjeva ostao sam sve do večeri i da je ona telefonirala jednom članu djetetove obitelji da dođe i pobrine se za njega. G.S.M. je također izjavila da je treći podnositelj zahtjeva ostao sam na ulici i da se je to nje snažno dojmilo. Dodala je da je dijete otišlo do prijatelja iz škole i da je tamo ostalo do povratka majke.

21. Presudom od 23. travnja 2008. prvostupanjski sud osudio je podnositelja zahtjeva na kaznu od šest godina i osam mjeseci zatvora. Oslanjajući se poglavito na iskaze policijskih službenika i svjedoka, na video zapis koji je policija snimila tijekom intervencije od 4. srpnja 2007. godine i na nalaze sudskomedicinskih vještaka koji su svjedočili o povredama koje su pretrpjeli jedan policijski službenik i prvi podnositelj zahtjeva, prvostupanjski sud utvrdio je da je podnositelj zahtjeva pažljivo pripremio svoj otpor ovrsi pravomoćne presude te da je prijetio nekolicini policijskih službenika i napao ih.

22. Prvi podnositelj zahtjeva uložio je žalbu protiv te presude. Odlukom od 26. listopada 2009. godine Okružni sud u Cluju smanjio je tu kaznu na dvije godine i osam mjeseci. Žalbeni sud u Cluju („žalbeni sud“) kojem je prvi podnositelj zahtjeva uložio žalbu, potvrdio je tu odluku presudom od 23. ožujka 2010. godine.

C. Kazneni postupak protiv policijskih službenika

23. Točno neutvrđenog datuma troje podnositelja zahtjeva podnijelo je kaznenu prijavu tužitelju pri žalbenom sudu protiv ovrhovoditelja, policijskih službenika i medicinske sestre koji su sudjelovali u događaju od 4. srpnja 2007. godine. Optužili su ih za zlostavljanje, nanošenje ozljeda i uništavanje [imovine]. Nadalje su naveli da je prvo dvoje podnositelja zahtjeva bilo nezakonito lišeno slobode 4. i 5. srpnja 2007. godine zbog čega je treći podnositelj zahtjeva ostao sam, bez nadzora odrasle osobe.

24. Tužitelj je saslušao prvog podnositelja zahtjeva i policijske službenike koji su sudjelovali u događaju. Prvim rješenjem od 26. ožujka 2008. koje je potvrđeno drugim rješenjem od 26. svibnja 2008. godine tužitelj je odbacio kaznenu prijavu, ocijenivši da su policijski službenici i medicinska sestra postupali u nužnoj obrani te da treći podnositelj zahtjeva u svakom slučaju nije bio žrtva kaznenog djela.

25. Podnositelji zahtjeva pred žalbenim su sudom osporili rješenja od odbačaju i zatražili da se predmet vrati tužitelju. Posebice su tvrdili kako se tužitelj zadovoljio samo sa saslušanjem prvog podnositelja zahtjeva i ovrhovoditelja, te da je potrebno izvođenje dodatnih dokaza.

26. Na ročištu pred žalbenim sudom od 7. listopada 2008. godine odvjetnica podnositelja zahtjeva ponovila je zahtjev za izvođenjem dodatnih dokaza. Posebno je tvrdila kako postoje svjedoci koji bi mogli svjedočiti kako su vidjeli trećeg podnositelja zahtjeva samog na ulici nakon događaja o kojemu je riječ.

27. Odlukom od 14. listopada 2008. žalbeni sud potvrdio je rješenja o odbačaju, presudivši kako je policijsko postupanje bilo u skladu sa zakonom. Glede lišenja slobode prvo dvoje podnositelja zahtjeva, žalbeni sud je rekao kako su oni bili odvedeni u sjedište policije u Gherli gdje su bili zadržani u skladu sa zakonom br. 218/2002 o organizaciji i postupanju policije („zakon br. 218/2002). Glede prigovora trećeg podnositelja zahtjeva, odlomci presude žalbenog suda glase kako slijedi:

> „Činjenica odvođenja Pop Ioana i Pop Crine u sjedište policije općine Gherla, 4. srpnja 2007., radi provođenja istrage napada na policijske službenike te ostavljanje djeteta supružnika Pop u selu Nima, bez nadzora roditelja, nije dovela u opasnost život maloljetnika ni naštetila njegovom tjelesnom integritetu, te on nije bio žrtva nikakvog kaznenog djela. Maloljetnik je ostao pod nadzorom seljana (*minorul a fost lăsat în grija sătenilor*) te je 4. srpnja 2007. godine nakon nekoliko sati, Pop Crina pronašla svog sina, pobrinula se za njega i pružila mu skrb.“

28. Glede kritike podnositelja zahtjeva koja se odnosi na nedostatnost dokaza, žalbeni sud objasnio je kako tužitelj nije mogao izvoditi dokaze tijekom preliminarne faze postupka (*faza actelor premergătoare*). Glede optužbi za zlostavljanje, premlaćivanje, ranjavanje i uništavanje koje su podnijeli podnositelji zahtjeva, žalbeni sud je utvrdio kako nije pokrenut kazneni postupak jer je nužna obrana oduzela kaznenu narav djelima koja se stavljaju na teret policijskim službenicima *(cauză care înlătură caracterul penal al faptei*).

29. Podnositelji zahtjeva podnijeli su žalbu protiv te presude i ponovili razloge koje su naveli kad su pobijali rješenja o odbačaju.

30. Presudom od 16 ožujka 2009. Visoki kasacijski sud („Visoki sud“) odbio je žalbu. Potvrdio je kako tužitelj nije pokrenuo kazneni postupak protiv policijskih službenika jer su postupali u nužnoj obrani te kako u takvom slučaju tužitelj nije trebao pribaviti neke druge dokaze.

D. Građanski postupak za naknadu štete

31. Dana 19. studenog 2010. prvi podnositelj zahtjeva podnio je tužbu za naknadu štete protiv rumunjske države Okružnom sudu u Cluju. Potraživao je naknadu štete i kamatu u iznosu od milijun eura na ime patnje i štete za

koje je vjerovao je njegovoj obitelji uzrokovao događaj od 4. srpnja 2007. godine.

32. Presudom od 10. studenog 2011. sud je odbacio njegovu tužbu, ocijenivši da je nastupila zastara.

33. Prvi podnositelj zahtjeva uložio je žalbu protiv te presude, prigovorivši da mu je povrijeđeno pravo na pošteno suđenje, zajamčeno člankom 6. Konvencije. Presudom od 15. ožujka 2012. žalbeni sud u Cluju djelomično je prihvatio njegovu žalbu. Odbio je prigovor zastare tužbenog zahtjeva, pozivajući se na pravomoćnu odluku kojom je prvi podnositelj zahtjeva osuđen te na video zapis događaja od 4. srpnja 2007. godine i presudio da nije pretrpio nikakvu štetu te da je zbog njegovog agresivnog ponašanja policijska intervencija bila zakonita i opravdana.

34. Prvi podnositelj zahtjeva uložio je žalbu pred kasacijskim sudom. Presudom od 6. prosinca 2012. godine Visoki sud odbio je njegovu žalbu pred kasacijskom sudu kao neosnovanu.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

35. Mjerodavne odredbe domaćeg prava, na snazi u vrijeme nastanka činjeničnog stanja, koje se odnose na preventivne mjere koje vlasti mogu donijeti u kontekstu kaznenog postupka nalaze se u presudi *Creangă protiv Rumunjske* [VV] (br. 29226/03, stavak 8., 23. veljače 2012.). Posebice, članak 136. ZKP-a u dijelovima mjerodavnima za ovaj predmet glasi kako slijedi:

Članak 136.

Kategorije preventivnih mjera i njihova pravomoćnost

« 1. U stvarima koje se odnose na djela kažnjiva doživotnim zatvorom ili zatvorom, u svrhu urednog vođenja kaznenog postupka i sprečavanja osumnjičenika (*învinuitul*) ili okrivljenika da izbjegava kazneni postupak, presudu ili izvršenje presude, protiv njega može se donijeti jedna od slijedećih preventivnih mjera:

a) policijski pritvor,

b) zabrana napuštanja mjesta;

c) zabrana napuštanja zemlje;

d) pritvor

(...) ».

36. Zakon br. 218/2002 u članku mjerodavnom za ovaj predmet, glasi kako slijedi:

Članak 31.

« 1) U obnašanju svojih zakonskih ovlasti, policijski službenik povjerenik je javne vlasti. Njegova glavna prava i obveze su sljedeće:

(...)

b) [on može] dovesti u sjedište policije osobe koje svojim postupcima dovode u opasnost živote drugih osoba, javni red i ostale društvene vrijednosti; glede osoba osumnjičenih za počinjenje nezakonitih radnji a čiji se identitet ne može ustanoviti u skladu sa zakonom, policijski službenik ovlašten je uporabiti silu ako naredbe koje izda ne budu poštovane; provjera identiteta tih kategorija osoba i poduzimanje pravnih mjera provodi se najdulje kroz 24 sata; te su mjere po svojoj naravi administrativne."

37. Zakon br. 272/2004 koji se odnosi na zaštitu i promicanje prava djeteta („zakon br. 272/2004 „) propisuje, u svojoj Glavi III., posebne mjere zaštite djeteta koje je privremeno ili trajno lišeno nadzora roditelja. Dijelovi tog zakona mjerodavni za ovaj predmet glase kako slijedi:

Članak 59.

„ Posebne zaštitne mjere su:

a) smještaj;

b) smještaj po hitnom postupku

c) specijalizirani nadzor. »

Članak 68.

« 2. Smještaj po hitnom postupku može se odrediti i u slučaju djeteta čijem je jednom roditelju ili skrbniku (*ocrotitorul legal*) ili oboma roditeljima ili skrbniku određen policijski pritvor, pritvor ili im je oduzeta sloboda, ili u slučaju kada iz bilo kojeg drugog razloga roditelji ili skrbnik ne mogu ostvarivati svoja prava i ispunjavati svoje obveze (*drepturile şi obligaţiile părinteşti*) prema djetetu. »

PRAVO

I. PRETHODNO PITANJE

38. Vlada je pozvala Sud da odbaci zahtjev temeljem članka 34. Konvencije, zbog toga što podnositelje zahtjeva nije zastupao propisno imenovan zastupnik.

39. Sud primjećuje kako su odlukom od 24. ožujka 2014. podnositelji zahtjeva ovlašteni sami osigurati obranu svojih interesa -u skladu s člankom 36. stavkom 2. Poslovnika suda. Vlada je o tome obaviještena 24. lipnja 2014.

40. U skladu s tim, Sud ne može prihvatiti Vladin zahtjev.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 3. KONVENCIJE

41. Treći podnositelj zahtjeva navodi kako je 4. srpnja 2007. godine u dobi od dvanaest godina ostao sam nekoliko sati, bez nadzora odrasle osobe. Poziva se na članak 3. Konvencije koji glasi kako slijedi:

> „Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.“

A. Dopuštenost

42. Vlada se poziva na neiscrpljivanje domaćih pravnih sredstava zbog toga što treći podnositelj zahtjeva nije pokrenuo postupak pred domaćim sudovima radi osporavanja navodnih napada na njegov psihički integritet. U tom pogledu smatra kako bi građanska tužba za naknadu štete na temelju odredbi građanskog zakonika predstavljala djelotvorno pravno sredstvo koje je treći podnositelj zahtjeva trebao iscrpiti prije pokretanja postupka pred Sudom.

43. Treći podnositelj zahtjeva nije se očitovao o prethodno navedenom.

44. Sud ponavlja kako države ne trebaju odgovarati za svoje postupke pred međunarodnim tijelima prije nego što su imale priliku ispraviti situaciju u domaćem pravnom poretku. Osobe koje žele iskoristiti kontrolnu nadležnost Suda u odnosu na prigovore upućene protiv države imaju stoga obvezu prvo iskoristiti pravna sredstva koja nudi pravni sustav te države (*Gherghina protiv Rumunjske* [VV] (odl.), br. 42219/07, stavak 84., 9. srpnja 2015).

45. Međutim, odredbe članka 35. stavka 1. zahtijevaju iscrpljivanje samo onih pravnih sredstava koja se odnose na povrede kojima se prigovara, koja su na raspolaganju i koja su odgovarajuća. Postojanje tih pravnih sredstava mora biti u dovoljnoj mjeri izvjesno, ne samo u teoriji već i u praksi, a ako to nije tako, tada ta pravna sredstva nisu djelotvorna i pristupačna koliko bi trebala biti. Tužena država nosi teret dokaza da su ti zahtjevi ispunjeni (*McFarlane protiv Irske* [VV], br. 31333/06, stavak 107., 10. rujna 2010).

46. Sud primjećuje kako je u ovom predmetu Vlada uložila prigovor na temelju toga što podnositelj zahtjeva nije podnio građansku tužbu domaćim sudovima zbog nepostupanja javnih vlasti, koje su, ostavivši ga bez nadzora odrasle osobe dok su njegovi roditelji bili odvedeni u policijsku postaju, njega time navodno zlostavljale. No Sud ističe kako je podnositelj zahtjeva zajedno sa svojim roditeljima podnio kaznenu prijavu tužiteljstvu pri žalbenom sudu u Cluju, protiv, *inter alia*, policijskih službenika, te kako je svoj prigovor formulirao na sličan način kao i danas pred Sudom. Stoga smatra kako je on nacionalnim vlastima dao dovoljno naznaka o postupanju za koje smatra da mu je bio podvrgnut tijekom događaja o kojemu je riječ, te da je stoga iscrpio

dostupna domaća pravna sredstva. Isto tako smatra kako se u ovim okolnostima od podnositelja zahtjeva ne može zahtijevati i podnošenje građanske tužbe, kako to sugerira Vlada.

47. Stoga Vladin prigovor treba odbiti.

48. Nadalje utvrdivši kako ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. a) Konvencije te kako nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi, Sud utvrđuje kako je dopušten.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

49. Treći podnositelj zahtjeva prigovara kako je 4. srpnja 2007. godine ostao sam na ulici bez nadzora odrasle osobe. Tvrdi kako je taj događaj kod njega uzrokovao probleme s govorom.

50. Vlada tvrdi kako je treći podnositelj zahtjeva svjedočio događaju o kojemu je riječ uz suglasnost i ohrabrivanje svog oca koji ga je navodno iskoristio kao supočinitelja, te mu tako uzrokovao dodatno uznemiravanje i njegov život i njegovu psihološku dobrobit izložio opasnosti. Štoviše, agresivan stav roditelja trećeg podnositelja zahtjeva bio je navodno uzrok iseljenja iz njihovog smještaja.

51. Vlada smatra kako dob trećeg podnositelja zahtjeva, koji je po njihovom mišljenju bio mlađi adolescent, te više nije bio stvarno ranjiv ili ovisan o svojim roditeljima, nije zahtijevala iznimne mjere u smislu povjeravanja njegovog nadzora odrasloj osobi. Dodaju kako su vlasti u svakom slučaju poduzele mjere tako što su ga stavile pod nadzor sestre druge podnositeljice zahtjeva, uz njenu suglasnost. U tom pogledu Vlada navodi kako su se oslonili na „informacije policije i iskaz svjedokinje C.M.“, no ne navode više detalja.

52. Vlada tvrdi kako bi u okolnostima ovog predmeta mjera smještaja u instituciju bila nerazumna i nerazmjerna. Štoviše, smatra kako navodi trećeg podnositelja zahtjeva koji se odnose na posljedice ovog događaja na njegovo psihičko stanje nisu potkrijepljeni niti jednim dokazom.

2. Ocjena suda

A) Opća načela

53. Sud podsjeća kako zlostavljanje mora doseći minimalnu težinu da bi bilo u obuhvatu članka 3. Procjena tog minimuma u biti je relativna, ovisi o zbroju svih podataka određenog predmeta, poglavito o trajanju postupanja prema nekoj osobi i o njegovim fizičkim ili psihičkim učincima, kao i, ponekada, o spolu, dobi i zdravstvenom stanju žrtve (vidi, između ostalih

izvora prava, *Van der Ven protiv Nizozemske, br.* º 50901/99, stavak 47., CEDH 2003-II). Sud je tako presudio kako je postupanje bilo „ponižavajuće“ jer je po svojoj prirodi moglo kod žrtava izazvati osjećaje straha, tjeskobe i manje vrijednosti koji žrtvu mogu poniziti i degradirati (*Kudła protiv Poljske* [VV], br. 30210/96, stavak 92., CEDH 2000-XI).

54. Obveza visokih ugovornih stranaka da svim osobama unutar svoje nadležnosti jamče prava i slobode sadržane u Konvenciji koju im nameće članak 1. Konvencije nalaže im, zajedno s člankom 3., poduzimanje odgovarajućih mjera za sprečavanje podvrgavanja navedenih osoba mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni (*Mubilanzila Mayeka i Kaniki Mitunga protiv Belgije*, br. 13178/03, stavak 53., CEDH 2006 XI). -XI).

b) Primjena tih načela na ovaj predmet

55. Sud u ovom predmetu treba utvrditi jesu li intervencija vlasti tijekom događaja od 4. srpnja 2007. godine, i, posebice, način na koji su uzeti u obzir interesi trećeg podnositelja zahtjeva u pripremi i provođenju te intervencije, bili neodgovarajući do te mjere da su predstavljali povredu pozitivnih obveza koje tužena država ima temeljem članka 3. Konvencije (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed navedeni predmet *Mubilanzila Mayeka i Kaniki Mitunga*, stavak 54.).

i. Pitanje je li treći podnositelj zahtjeva bio ostavljen bez nadzora odrasle osobe tijekom događaja od 4. srpnja 2007.

56. Sud je suočen s različitim verzijama o sudbini trećeg podnositelja zahtjeva za vrijeme događaja o kojemu je riječ. Treći podnositelj zahtjeva navodi kako je bio ostavljen sam nekoliko sati nakon što su njegovi roditelji odvedeni u policijsku postaju, a Vlada tvrdi kako je bio povjeren sestrama druge podnositeljice zahtjeva uz njenu suglasnost (vidi stavak 13. ove presude).

57. Sud podsjeća da navodi o zlostavljanju koji su mu predočeni moraju biti potkrijepljeni odgovarajućim dokazima. Za utvrđivanje činjenica, Sud rabi standard dokazivanja „izvan razumne sumnje“ (*Irska protiv Ujedinjene Kraljevine*, 18. siječnja 1978., stavak 161. *in fine*, serija A br. 25). Takav dokaz može proizaći iz ukupnosti nespornih, dovoljno ozbiljnih, preciznih i dosljednih indicija ili presumpcija (*Salman protiv Turske* [VV], br. 21986/93, stavak 100., CEDH 2000-VII).

58. Sud primjećuje da je Vlada u svom očitovanju navela kako su se oslonili na informacije koje je dala policija i na iskaz svjedokinje C.M. (vidi stavak 51. ove presude). Međutim, Sud primjećuje kako Vlada nije dokazala da su domaći sudovi izveli ta dva dokaza kad su odlučivali o kaznenoj prijavi podnositelja zahtjeva, dok izgleda da su ovi potonji uistinu zatražili izvođenje

dodatnih dokaza (vidi stavke 25. i 26. ove presude). U stvari, žalbeni sud u Cluju utvrdio je, u svojoj odluci od 14. listopada 2008. godine, koju je potvrdio Visoki sud u svojoj presudi od 16. ožujka 2009. godine, da je treći podnositelj zahtjeva bio ostavljen „pod nazorom seljana“. Domaći sudovi nisu se osvrnuli ni na nadzor koji je sestra druge podnositeljice zahtjeva imala nad trećim podnositeljem zahtjeva, ni na moguću suglasnost druge podnositeljice zahtjeva.

59. Osim toga, Sud primjećuje kako domaći sudovi koji spominju „nadzor seljana“, izraz koji je neodređen i neprecizan, ne daju nikakvu naznaku o identitetu osoba kojima je bio povjeren treći podnositelj zahtjeva ili o tome koliko je dugo navodno trajala ta mjera, a ne navode ni dokaze na kojima su utemeljili svoje zaključke (vidi stavak 27. ove presude). U tom pogledu, Sud primjećuje kako naprotiv izgleda da dokazi prikupljeni u okviru kaznenog postupka pokrenutog protiv prvog podnositelja zahtjeva upućuju da, ako je i netko vodio brigu o trećem podnositelju zahtjeva, to nije bilo na inicijativu vlasti, već na inicijativu pojedinaca (vidi stavke 17. i 20. ove presude).

60. U svjetlu tih elemenata, Sud smatra dostatno utvrđenim da je 4. srpnja 2007. godine treći podnositelj zahtjeva bio ostavljen sam, tijekom više sati, a da nije bio povjeren nadzoru odrasle osobe, dok su mu roditelji bili odvedeni u policijsku postaju.

ii. Pozitivne obveze vlasti

61. Sud primjećuje kako je treći podnositelj zahtjeva, tijekom događaja od 4. srpnja 2007. godine imao dvanaest godina, kako je svjedočio policijskom postupanju tijekom kojeg mu je otac bio imobiliziran i stavljene su mu lisice te su mu roditelji odvedeni u policijsku postaju. Ne može prihvatiti tvrdnju Vlade prema kojoj je u dobi od dvanaest godina treći podnositelj zahtjeva već bio mladi adolescent koji više nije bio ranjiv ili ovisan o nadzoru roditelja (vidi stavak 51. ove presude). Smatra naime da je s obzirom na svoju dob i nazočnost policijskoj intervenciji tijekom koje je upotrijebljena sila protiv njegovog oca, treći podnositelj zahtjeva pokazivao ranjivost o kojoj su domaće vlasti trebale voditi računa.

62. Sud zatim naglašava kako je policijska intervencija od 4. srpnja 2007. godine pripremana unaprijed te kako nazočnost trećeg podnositelja zahtjeva na licu mjesta nije bilo iznenađenje za vlasti, što Vlada štoviše i nije tvrdila u svojem očitovanju. Međutim, Sud primjećuje kako tijekom pripreme te intervencije nije bila predviđena nikakva mjera u odnosu na trećeg podnositelja zahtjeva. Nije na Sudu da određuje koja bi mjera bila primjerenija u okolnostima ovog predmeta, no on primjećuje kako je zakonom br. 272/2004 predviđen skup mjera posebne zaštite djeteta koje se privremeno ili trajno nađe bez nadzora svojih roditelja (vidi stavak 37. ove presude). Sud ima razumijevanja prema tvrdnji Vlade da bi mjera smještaja u ustanovu bila nerazumna i nerazmjerna (vidi stavak 52. ove presude), no

podsjeća kako je već utvrdio kako Vlada nije s izvjesnošću dokazala da su vlasti konkretno predvidjele stavljanje trećeg podnositelja zahtjeva u skrb privatne osobe koju je poznavao i koja je bila spremna brinuti se za njega tijekom odsustva njegovih roditelja (vidi stavak 59. ove presude).

63. Sud nadalje primjećuje kako ništa u ovom predmetu ne ukazuje da su se vlasti pobrinule i objasnile trećem podnositelju zahtjeva zašto je policija intervenirala i zašto su njegovi roditelji odvedeni u policijsku postaju, ili što ih je očekivalo u okviru službenog postupanja. Smatra kako vlasti nisu mogle zanemariti psihološke posljedice koje je treći podnositelj zahtjeva mogao imati nakon događaja o kojemu je riječ (vidi, *mutatis mutandis*, gore navedeni predmet *Mubilanzila Mayeka i Kaniki Mitunga*, stavak 58.). U tom pogledu prima na znanje navode podnositelja zahtjeva prema kojima pati od emocionalnih smetnji i mucanja (vidi stavak 14. ove presude). Međutim, već je smatrao kako snažni osjećaji straha, tjeskobe i bespomoćnosti kod podnositelja zahtjeva, koji bi ih mogli poniziti u vlastitim očima i u očima njihovih bližnjih, mogu predstavljati postupanje protivno članku 3. (*Amarandei i drugi protiv Rumunjske*, br. 1443/10, stavci 164.-165., 26. travnja 2016.).

64. Naposljetku, Sud smatra kako činjenica da je i prvi podnositelj zahtjeva bio odgovoran za to što je je treći podnositelj zahtjeva bio nazočan tijekom događaja od 4. srpnja 2007. godine te da ga je navodno ohrabrivao ili ga čak i iskoristio kao supočinitelja, ne može izbrisati obvezu vlasti da zaštite dijete i umiješaju se radi ograničavanja rizika zlostavljanja (vidi, *mutatis mutandis*, *Z i drugi protiv Ujedinjene Kraljevine*, [VV], br. 29392/95, stavci 73.-74., CEDH 2001-V).

65. Ti elementi dopuštaju Sudu zaključiti kako je, budući da nacionalne vlasti nisu poduzele mjere za povjeravanje trećeg podnositelja zahtjeva na skrb odrasloj osobi dok su njegovi roditelji bili u policijskoj postaji ili mjere kojima bi mu objasnile njegovu situaciju i situaciju njegovih roditelja, dosegnut prag ozbiljnosti koji zahtijeva članak 3. Konvencije, te kako propuštanje vlasti da poduzmu odgovarajuće mjere predstavlja ponižavajuće postupanje. Sukladno tome, smatra kako je došlo do povrede članka 3. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 5. KONVENCIJE

66. Prvi podnositelj zahtjeva i druga podnositeljica zahtjeva prigovaraju da su bili nezakonito lišeni slobode tijekom događaja od 4. srpnja 2007. godine. Pozivaju se na članak 5. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„1. Svatko ima pravo na slobodu i na osobnu sigurnost. Nitko se ne smije lišiti slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanom zakonom:

a) ako je zatvoren u skladu sa zakonom nakon presude nadležnog suda;

b) ako je zakonito uhićen ili pritvoren zbog nepoštovanja zakonitog sudskog naloga radi osiguranja izvršenja neke zakonom propisane obveze;

c) ako je zakonito uhićen ili pritvoren radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti kad postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo ili kad je razumno vjerovati da je to nužno radi sprječavanja izvršenja kaznenog djela ili bijega nakon njegova počinjenja;

(…)“

A. Dopuštenost

67. Vlada smatra kako su navodi prvog podnositelja zahtjeva u obrascu zahtjeva formulirani na previše neprecizan način da bi predstavljali stvarni prigovor. Također tvrde kako nisu iscrpljena domaća pravna sredstva, jer prvi podnositelj zahtjeva nije pred domaćim sudovima pobijao određivanje pritvora.

68. Podnositelj zahtjeva nije se očitovao o toj točci.

69. Sud u ovom predmetu ne smatra nužnim odlučiti o prethodnim prigovorima koje je uložila Vlada, jer smatra da je prigovor prvog podnositelja zahtjeva u svakom slučaju očigledno neosnovan iz niže navedenih razloga.

70. Sud primjećuje kako je 4. srpnja 2007. godine prvi podnositelj zahtjeva odveden u policijsku postaju u 12 sati nakon čega mu je u 21 sat određen pritvor rješenjem tužiteljstva u trajanju od 24 sata (stavak 11. ove presude). U skladu s primjenjivim domaćim pravom, trajanje pritvora računato je od 12 sati, kad je podnositelj zahtjeva stigao u policijsku postaju. Rješenje tužiteljstva dodatno je potkrijepljeno, kao što to nalaže domaće pravo, izjavom o dokazima i indicijama koji potkrepljuju optužbe protiv podnositelja zahtjeva. Sud nadalje primjećuje da je podnositelju nakon toga određen pritvor presudom koju je donio prvostupanjski sud 5. srpnja 2007. godine u 11:50 sati (vidi stavak 15. ove presude), što pokazuje da su vlasti poštovale zakonsko trajanje pritvora.

71. Sud iz toga zaključuje kako je policijski pritvor određen prvom podnositelju zahtjeva bio opravdan i u skladu s domaćim pravom (vidi, u tom smislu, *Patriciu protiv Rumunjske* (odl.), br. 43750/05, stavak 63., 17. siječnja 2012.).

72. Također primjećuje kako ništa u ovom predmetu ne ukazuje da bi policijski pritvor bio popraćen izuzetnim mjerama koje su prekoračile sigurnosne zahtjeve te dokazale namjeru nepovezanu sa svrhom policijskog

pritvora (vidi, suprotno tome, *François protiv Francuske*, br. 26690/11, stavak 56., 23. travnja 2015.). Stoga ne može zaključiti da je određivanje policijskog pritvora prvom podnositelju zahtjeva bilo proizvoljno.

73. Slijedi da je prigovor prvog podnositelja zahtjeva očigledno neosnovan i da treba biti odbijen temeljem članka 35. stavaka 3. i 4. Konvencije.

74. Razmatrajući kao slijedeće prigovor druge podnositeljice zahtjeva, te utvrdivši kako nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. a) Konvencije te kako nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi za nedopuštenost, Sud utvrđuje kako je dopušten.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

75. Druga podnositeljica zahtjeva tvrdi kako je 4. srpnja 2007. godine odvedena u policijsku postaju u Gherli a da je vlasti nisu obavijestile o razlozima za tu mjeru. Ponavlja da je tamo ostala do 21 sat bez davanja izjave.

76. Vlada je odgovorila kako je druga podnositeljica zahtjeva nije bila podvrgnuta lišenju slobode već jednostavnom pristupanju pred istražna tijela u svrhu ispitivanja, u kontekstu postupka *flagrante delicto*, te kako se ta mjera temeljila na članku 31. stavku 1. b) zakona br. 218/2002. Tvrde kako je druga podnositeljica zahtjeva otišla u policijsku postaju dobrovoljno te da nije zatražila da je napusti do 19:30. Prema mišljenju Vlade, trajanje te mjere bilo je razumno i opravdano potrebom provođenja preliminarnih radnji istrage.

77. Podredno, ako Sud utvrdi da je druga podnositeljica zahtjeva bila podvrgnuta lišenju slobode, Vlada tvrdi kako je ta mjera bila opravdana, na temelju članka 5. stavka 1. c) nužnošću da vlasti provedu istragu nasilnog događaja u kojemu je sudjelovala druga podnositeljica zahtjeva.

2. Ocjena suda

78. Sud podsjeća kako je u članku 5. Konvencije sadržano temeljno pravo, zaštita pojedinaca protiv proizvoljnog miješanja države u njihovu slobodu. Proklamiranjem „prava na slobodu“ članak 5. stavak 1. cilja tjelesnu slobodu osobe. Svrha mu je osigurati da ona nikome ne bude proizvoljno oduzeta. On se ne odnosi na jednostavna ograničenja slobode kretanja, koja su u obuhvatu članka 2. Protokola br. 4. Sud također podsjeća kako je u članku 5. stavku 1. Izričito navedeno kako se jamstva koja su u njemu sadržana primjenjuju na „sve osobe“ (vidi, između ostalih izvora prava, gore navedeni predmet *Creangă*, stavak 84.).

a) Oduzimanje slobode i njegovo trajanje

79. Sud podsjeća kako da bi se utvrdilo je li neki pojedinac „lišen slobode“ u smislu članka 5., treba krenuti od njegove konkretne situacije i uzeti u obzir ukupnost kriterija kao što su vrsta, trajanje, učinci i metode izvršenja mjere o kojoj je riječ (*Guzzardi protiv Italije*, 6. studenog 1980., stavak 92., serija A br. 39, i *Austin i drugi protiv Ujedinjene Kraljevine* [VV], br. 39692/09, 40713/09 i 41008/09, stavak 57., CEDH 2012). Nema dvojbe kako je često potrebno, kako bi se odlučilo o postojanju zadiranja u prava zaštićena Konvencijom, utvrditi činjenice bez obzira no to kakvima se one čine i kojim riječima su opisane. Posebice, kvalifikacija, ili nepostojanje kvalifikacije koju je dala država nekoj situaciji ne može imati odlučan učinak na zaključak Suda o postojanju lišenja slobode (vidi naprijed navedeni predmet *Creangă*, stavke 91.-92.). Sud jednako tako podsjeća kako se prema njegovoj ustaljenoj sudskoj praksi, članak 5. stavak 1. primjenjuje i na kratka lišenja slobode (*Foka protiv Turske*, br. 28940/95, st. 75., 24. lipnja 2008.).

80. U ovom predmetu Sud primjećuje kako je suočen s različitim verzijama o naravi mjere kojoj je bila podvrgnuta druga podnositeljica zahtjeva. Vlada tvrdi kako ona nije bila žrtva lišenja slobode već da je bila podvrgnuta jednostavnom pristupanju pred istražna tijela, u svrhu ispitivanja, u okviru postupka *flagrante delicto* (vidi stavak 76. ove presude. S druge strane, druga podnositeljica zahtjeva tvrdi da je bila lišena slobode (vidi stavak 75. ove presude).

81. S obzirom na okolnosti predmeta, i poglavito činjenicu da je drugu podnositeljicu zahtjeva interventni tim odvezao automobilom u policijsku postaju te da je ona tamo ostala u okviru kaznene istrage *flagrante delicto* radi davanja izjava, Sud smatra kako bi bilo nerealno smatrati da je mogla slobodno napustiti policijsku postaju kad god je to željela (vidi, *Hoalgă i drugi protiv Rumunjske*, br. 76672/12, st.102., 15. ožujka 2016., i, *mutatis mutandis*, *Osypenko protiv Ukrajine*, br. 4634/04, st. 49., 9. studenog 2010., i *Ghiurău protiv Rumunjske*, br.55421/10, st. 80., 20. studenog 2012.).

82. Sud primjećuje da stranke iznose različite verzije o točnom trajanju te mjere. No bez obzira na to, čak i ako prihvati, kako to tvrdi Vlada, da je podnositeljica zahtjeva bila u policijskoj postaji od 12 do 19:30 sati, primjećuje kako je trajanje mjere kojoj se prigovara u ovom predmetu bilo sedam sati i trideset minuta. Međutim, Sud je već utvrdio postojanje lišenja slobode i za puno kraća razdoblja (*Gillan et Quinton protiv Ujedinjene Kraljevine*, br. 4158/05, stavak 57., CEDH 2010 (izvadci), u trajanju od trideset minuta; *Shimovolos protiv Rusije*, br. 30194/09, stavci 48.-50., 21. lipnja 2011., u trajanju od četrdeset pet minuta; i *Emin Huseynov protiv Azarbajdžana*, br. 59135/09, stavak 83., 7. svibnja 2015., u trajanju od tri sata i trideset minuta).

83. Slijedi kako se uistinu treba smatrati da je druga podnositeljica zahtjeva 4 srpnja 2007. godine bila lišena slobode u razdoblju od najmanje sedam sati i trideset minuta.

b) Spojivost lišenja slobode druge podnositeljice zahtjeva s člankom 5. stavkom 1. Konvencije

84. Sud naglašava kako podstavci (a) do (f) članka 5. stavka 1. sadrže iscrpan popis osnova zbog kojih neka osoba može biti lišena slobode. Takva mjera nije zakonita ako ne potpada pod jednu od tih osnova (vidi, između mnogih drugih izvora prava, *Al-Jedda protiv Ujedinjene Kraljevine* [VV], br. 27021/08, stavak 99., CEDH 2011). Štoviše, samo je usko tumačenje ovog popisa u skladu sa svrhom ove odredbe, koja treba osigurati da nitko ne bude proizvoljno lišen slobode (vidi gore navedeni predmet *Shimovolos,* stavak 51.). Štoviše, glede pitanja „zakonitosti“ pritvora, uključujući i poštovanje „pravnih sredstava“, Konvencija u biti upućuje na nacionalno zakonodavstvo i predviđa obvezu poštovanja i materijalnih i postupovnih standarda. Tumačenje i primjena domaćeg prava prvenstvena je zadaća nacionalnih vlasti, poglavito sudova, no to nije tako kad nepoštovanje tog prava može dovesti do povrede Konvencije. To je tako posebice u predmetima u kojima se radi o članku 5. stavku 1. Konvencije, te Sud tada mora provoditi određenu kontrolu kako bi istražio je li bilo poštovano domaće pravo (vidi *Baranowski protiv Poljske*, br. 28358/95, stavak 50., CEDH 2000-III). U stvarima lišenja slobode posebice je bitno da domaće pravo jasno definira uvjete pritvora te da pravo bude predvidljivo u smislu njegove primjene (vidi *Zervudacki protiv Francuske*, br. 73947/01, stavak 43., 27. srpnja 2006.).

85. Međutim, poštovanje nacionalnog prava nije dovoljno: članak 5. stavak 1. nadalje zahtijeva da svako lišenje slobode bude u skladu s ciljem zaštite pojedinca od proizvoljnosti. Postoji temeljno načelo prema kojem niti jedan proizvoljan pritvor ne može biti u skladu s člankom 5. stavkom 1., a pojam „proizvoljan“ o kojemu govori članak 5. stavak 1. i šireg je opsega od nespojivosti s domaćim pravom, na način da lišenje slobode može biti zakonito prema domaćem pravu, a istovremeno proizvoljno i stoga protivno Konvenciji (vidi gore navedeni predmet Creangă, stavak 84.).

86. Vraćajući se činjenicama ovog predmeta, Sud primjećuje kako je Vlada navela da je mjera kojoj je bila podvrgnuta druga podnositeljica zahtjeva imala pravnu osnovu u članku 31. stavku 1. (b) Zakona br. 218/2002 (vidi stavak 76. ove presude). Primjećuje kako prema toj pravnoj odredbi, da bi policija bila ovlaštena odvesti neku osobu u svoje prostorije radi provođenja postupka provjere identiteta, trebaju biti kumulativno ispunjena dva uvjeta: nemogućnost da kontrolirana osoba dokaže svoj identitet u zakonom predviđenim uvjetima te postojanje razloga za sumnju da je ta osoba počinila kazneno djelo (vidi stavak 36. ove presude; vidi također naprijed navedeni predmet *Amarandei i drugi*, stavak 198.).

87. Međutim, Sud smatra da u ovome predmetu barem prvi uvjet nije ispunjen, jer je identitet druge podnositeljice zahtjeva bio dobro poznat. Nadalje, Vlada u svom očitovanju nije tvrdila da je policija imala bilo kakve dvojbe o identitetu druge podnositeljice zahtjeva.

88. U svakom slučaju, Sud prima na znanje tvrdnju Vlade koja se temelji na sudjelovanju druge podnositeljice zahtjeva u nasilnom događaju te potrebu provođenja istrage (vidi stavak 77. ove presude). Međutim, primjećuje kako Vlada nije naznačila kakav je bio status druge podnositeljice zahtjeva 4. srpnja 2007. godine iz motrišta domaćeg prava. U tom pogledu primjećuje da je druga podnositeljica zahtjeva kad je dala iskaze 6. srpnja 2007. godine, bila saslušana kao navodni počinitelj (*făptuitor*; vidi stavak 16. ove presude). Međutim, sud podsjeća da su u relevantno vrijeme u rumunjskom pravu postojala samo dva režima lišenja slobode preventivne naravi: policijski pritvor i pritvor, koji su bili primjenjivi na dvije kategorije osoba: osumnjičenike (*învinuitul*) i okrivljenike (vidi stavak 35. ove presude; vidi također naprijed navedeni predmet *Creangă*, stavak 107.). Za izricanje jedne od tih mjera, trebalo je imati dokaze ili razumne indicije o počinjenju zabranjenog djela, a to znači elemente koji daju legitiman razlog za mišljenje kako se može sumnjati da je soba podvrgnuta kaznenom progonu počinila djelo koje joj se stavlja na teret (vidi naprijed navedeni predmet *Creangă*, stavak 58.). Međutim, protiv druge podnositeljice zahtjeva u trenutku lišenja slobode 4. srpnja 2007. godine nije bila donesena niti jedna od ovih mjera.

89. Stoga Sud smatra kako lišenje slobode kojemu je druga podnositeljica zahtjeva bila podvrgnuta 4. srpnja 2007. godine nije imalo pravnu osnovu u domaćem pravu. Stoga zaključuje kako je došlo do povrede članka 5. stavka 1. Konvencije.

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

90. Prema članku 41. Konvencije

> „Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

91. Podnositelji zahtjeva potražuju 6.800.000 eura (EUR) na ime nematerijalne štete koju tvrde da su pretrpjeli.

92. Vlada smatra da je potraživani iznos prekomjeran u odnosu na sudsku praksu Suda u ovoj stvari. Istaknula je kako podnositelji zahtjeva potražuju paušalni iznos te smatraju kako bi ga, ako im dosudi pravednu naknadu, taj iznos trebao dosuditi svima zajedno.

93. Sud smatra kako je primjereno dosuditi 4.500 EUR na ime nematerijalne štete svakome od dva posljednja podnositelja zahtjeva.

B. Troškovi i izdaci

94. Podnositelji zahtjeva nisu u roku koji je odredio Sud dostavili zahtjev za naknadu troškova i izdataka koji se odnose na ovaj postupak.

C. Zatezna kamata

95. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD

1. *Utvrđuje,* jednoglasno, da je zahtjev dopušten glede prigovora trećeg podnositelja zahtjeva temeljem članka 3. Konvencije i prigovora druge podnositeljice zahtjeva temeljem članka 5. stavka 1. Konvencije, a nedopušten u preostalom dijelu;

2. *Presuđuje,* sa šest glasova prema jednom, da je došlo do povrede članka 3. Konvencije u odnosu na trećeg podnositelja zahtjeva;

3. *Presuđuje*, jednoglasno, da je došlo do povrede članka 5. stavka 1. Konvencije u odnosu na drugu podnositeljicu zahtjeva;

4. *Presuđuje;*
   a) da tužena država treba isplatiti podnositeljima zahtjeva, u roku od tri mjeseca od datuma kada presuda postane konačna na temelju članka 44. stavka 2. Konvencije, sljedeće iznose na ime nematerijalne štete, koje je potrebno preračunati u valutu tužene države, prema tečaju koji se primjenjuje na dan namirenja;
      i. Jednoglasno, 4.500 EUR (četiri tisuće pet stotina eura) drugoj podnositeljici zahtjeva, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati na taj iznos;
      ii. sa šest glasova prema jednom, 4.500 EUR (četiri tisuće pet stotina eura) trećem podnositelju zahtjeva, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati na taj iznos;
   b) da se od proteka navedenog roka do namirenja plaća obična kamata na navedene iznose koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;

5. *Odbija*, jednoglasno, ostatak zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na francuskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 6. prosinca 2016. godine u skladu s člankom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Marialena Tsirli Tajnica	András Sajó Predsjednik

U skladu s člankom 45. stavkom 2. Konvencije i pravilom 74. stavkom 2. Poslovnika Suda, ovoj se presudi prilaže izdvojeno mišljenje suca Sajóa.

A.S.
M.T.

DJELOMIČNO SUPROTSTAVLJENO MIŠLJENJE SUCA SAJÓA

(*Prijevod*)

1. Na moju veliku žalost, u ovome predmetu ne mogu slijediti većinu u utvrđenju povrede članka 3. u odnosu na trećeg podnositelja zahtjeva.

2. Treći podnositelj zahtjeva dvanaestogodišnji je sin drugo dvoje podnositelja zahtjeva, kojima je bio određen pritvor nakon što se prvi podnositelj zahtjeva nasilno usprotivio policijskim snagama. Treći podnositelj zahtjeva bio je ostavljen sam tijekom osam do devet sati dok su mu roditelji bili u pritvoru. Te su se činjenice dogodile po danu, u selu u kojem se svi stanovnici poznaju. Nitko ne osporava da se je dječak mogao vratiti kući i da nije bio prisiljen ostati na ulici.

3. Prema pravomoćnoj presudi žalbenog suda, dijete je ostalo pod nadzorom seljana (stavak 27. presude). Sud ne prihvaća činjenice kako su bile utvrđene i tvrdi da ako pretpostavimo da je dijete uistinu bilo zbrinuto, to nije bilo na inicijativu policije. Vlada se poziva na iskaze jednog svjedoka. Sud je zaključio kako je dječak ostao sam, u nedostatku bilo kakvih dokaza tome u prilog. Smatram kako je to suprotno standardu „izvan razumne sumnje“ koji sud smatra primjenjivim u ovom predmetu (vidi stavak 57. presude). Štoviše, po mom mišljenju, utvrđenje domaćih sudova, prema kojemu su se susjedi pobrinuli za dijete, nije nespojivo s konkretnijim navodima koji bi mogli upućivati na to da su o brigu o njemu preuzele njegove tete. Ovaj navedeni prijepor nedostatan je da bi opravdao ispitivanje utvrđenje činjenica koje su proveli nacionalni sudovi te nakon toga njihovo odbacivanje kao proizvoljnih. Takav pristup protivan je načelu supsidijarnosti. Naravno, nakon što postane nemoguće potvrditi da je dijete ostavljeno samo, teško je tvrditi da je bilo zbrinuto bez intervencije policije. Pokušaj definiranja uloge koju je imala policija u ovome predmetu spekulativan je i nebitan jer dijete nije patilo.

4. Čak i ako pretpostavimo (iako za to nema nikakvog razloga) da je dijete doista bilo ostavljeno samo deset sati i da policija nije poduzela nikakvu mjeru kako ne bi ostao prepušten sam sebi i trpio nelagodu i tjeskobu, imam dvojbe o primjenjivosti članka 3. Kad nema nikakvog drugog elementa, ne smatram da je dosegnut prag, čak i ako se mora priznati da je dijete moralo imati traumatično iskustvo zbog okolnosti uhićenja (događaja pripisivog ponašanju njegovog oca). Po tom pitanju, Sud se poziva na presudu u predmetu *Mubilanzila Mayeka i Kaniki Mitunga protiv Belgije* (br.13178/03, CEDH 2006-XI).

5. Pogledajmo stoga pobliže elemente koje smo smatrali primjenjivima u predmetu *Mubilanzila*:

U stavku 53. te presude Sud poziva na „djelotvornu zaštitu, posebice....razumne mjere za sprečavanje zlostavljanja o kojemu su vlasti

imale ili su morale imati saznanja (vidi *Osman protiv Ujedinjene Kraljevine,* 28. listopada 1998., stavak 116., *Recueil* 1998-VIII). U ovome predmetu nije dokazano da je policija trebala imati saznanja o zlostavljanju (uistinu, uzrok navodnog osjećaja manje vrijednosti i druge navodne patnje nije nikakav čin zbog kojeg bi se takvu patnju moglo smatrati nečovječnim ili ponižavajućim postupanjem.).

U stavku 55. presude u predmetu *Mubilanzila* kaže se: „Za osobnu situaciju druge podnositeljice zahtjeva bila je značajna njena vrlo rana dob, činjenica da je bila stranac koji nezakonito boravi u nepoznatoj zemlji i da je bila bez pratnje jer je bila odvojena od svoje obitelji te stoga prepuštena samoj sebi. Nalazila se u situaciji krajnje ranjivosti. U ovom predmetu nema takvih elemenata. Postoji temeljna razlika između petogodišnjakinje bez pratnje, koju je napustio njen ujak i koja je zadržana na potpuno nepoznatom mjestu, s jedne strane, i dvanaestogodišnjeg djeteta kod kuće, s druge strane. Nije neuobičajeno da dvanaestogodišnja djeca budu ostavljena sama cijeli dan kad ne idu u školu a njihovi roditelji rade.

***